

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/240651,Ewa-Wojcicka-Grazyna-Chrostowska-Wiersze-zapisane-w-pamieci.html>

16.04.2026, 21:40

Ewa Wójcicka: Grażyna Chrostowska. Wiersze zapisane w pamięci

Za przynależność do podziemnej organizacji Komenda Obrońców Polski skazana została wraz z najbliższymi na karę śmierci. Jej ostatnie wiersze powstały już w Ravensbrück, gdzie współwięźniarki uczyły się ich na pamięć. W chwili rozstrzelania miała jedynie 20 lat.

[Konspiracja](#) [Kultura](#) [Obozy koncentracyjne](#) [Okupacja niemiecka](#) [Represje](#) [Zbrodnie niemieckie](#)

20.09

„Ucieknę chyłkiem późną nocą,
w daleki pomknę świat.
Gwiazdy się będą sypać w oczy,
Tysiące ślepych gwiazd. [...]”

Cytowany powyżej wiersz pt. „Podróż” napisała w 1942 r. Grażyna Chrostowska, więźniarka Frauen-Konzentrationslager Ravensbrück.

W tym samym roku, 18 kwietnia, jego autorka została rozstrzelana. Wśród 12 ofiar egzekucji była również jej siostra Apolonia (nazywana przez najbliższych Polą).

Dzieciństwo i młodość

Grażyna Chrostowska urodziła się 20 września 1921 r. w Lublinie. W 1932 r. umarła jej mama Wanda. Wychowaniem Grażyny oraz o rok starszej siostry zajmował się ojciec Michał, który pracował w dzienniku „Kurier Lubelski” oraz udzielał korepetycji, a także niania Katarzyna.

Grażyna uczęszczała do szkoły powszechnej nr 1 przy ul. Bychawskiej 116 w Lublinie, a następnie uczyła się w żeńskim gimnazjum Heleny Czarnieckiej przy ul. Bernardyńskiej 13. Już wtedy pisała swoje pierwsze wiersze drukowane w piśmie młodzieżowym „W słońce. Czasopismo młodzieży lubelskich szkół średnich”.

Udzielała się również w teatrzyku szkolnym oraz należała do harcerstwa. Na skutek wady wymowy (jąkanie) powtarzała drugą klasę gimnazjum. Jeszcze przed wybuchem wojny w szkolnej gazetce ukazał się jej wiersz pt. „Wcześniej”, poświęcony tragicznej śmierci przyjaciółki – Ireny Jasionowskiej. Dalszą edukację przerwała wojna.

Konspiracja i aresztowanie

W czasie okupacji Grażyna należała do podziemnej organizacji Komenda Obrońców Polski, powołanej w październiku 1939 r. W strukturach KOP działał również jej ojciec Michał oraz Apolonia. Siostry prowadziły redakcję pisma konspiracyjnego „Polska Żyje” oraz zajmowały się jego kolportażem.

Niestety Niemcy wykryli działalność organizacji. Rozpoczęły się aresztowania członków KOP. 26 stycznia 1941 r. w mieszkaniu na Krakowskim Przedmieściu 55 w Warszawie zatrzymano Apolonię. Po przesłuchaniu w areszcie śledczym Gestapo na Szucha 25 została przewieziona do

aresztu śledczego „Pod Zegarem” przy ulicy Uniwersyteckiej 3 w Lublinie (w okresie okupacji znajdowała się tu siedziba niemieckiej tajnej policji Gestapo). Grażyna, razem z ojcem, odwiedzała Polę, mimo ostrzeżeń znajomych rodziny o grożącym im niebezpieczeństwie.

8 maja 1941 r. zostali aresztowani w czasie widzenia. Michał Chrostowski został przewieziony do KL Auschwitz (numer obozowy 16195), gdzie zginął wiosną 1942 r. Natomiast Grażyna przeszła kilkumiesięczne śledztwo, prowadzone w areszcie śledczym „Pod Zegarem”, po czym została osadzona w więzieniu na Zamku Lubelskim. Przebywając w odosobnieniu pisała wiersze, które wraz z grypsami pisаныmi przez siostry Chrostowskie do ciotki, Marii Badyoczek, zostały potajemnie wyniesione.

Tu napisała datowany na 25 maja utwór zatytułowany „(W więzieniu)”:

„Za kratą są zielone drzewa
Maleńkie klomby z drobnymi bratkami
Daleko skrawek błękitnego nieba
I owe słowa wierne »Módl się za nami« [...]”.

[Czytaj artykuł Ewy Wójcickiej Grażyna Chrostowska. Wiersze zapisane w pamięci na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Konspiracja, Kultura, obozy koncentracyjne, Okupacja niemiecka, Represje, Zbrodnie niemieckie

Artykuł

Grażyna Chrostowska, (fot. z zasobu AIPN)